

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА
(ОСНОВИ НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ)**

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **усі**
Спеціальність **усі**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня **усі**

Вид дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **іноземна (українська)**

Завідувач кафедри українознавства
і мовної підготовки іноземних

О.С. Черемська

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян
Протокол № 4 від 13.11.2019 р.

Розробники:

Черемська О. С., к. філол. н., проф. кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян;

Сухенко В. Г., к. філол. н., доц. кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: визначено основні завдання навчальної дисципліни, професійні компетентності, яких набувають магістри після її вивчення. Запропоновано тематичний план навчальної дисципліни та зміст за модулями й темами, уміщено плани практичних занять, методичні рекомендації, види роботи щодо формування компетентностей та систему оцінювання знань магістрів.

Рекомендовано для іноземних студентів п'ятого курсу навчання закладів вищої освіти економічного спрямування.

Мета навчальної дисципліни: сприяти магістрантам у набутті базових знань про особливості підготовки наукового тексту, необхідних для успішної презентації результатів наукової та науково-навчальної діяльності; формувати навички аналізу наукового тексту та вмінь правильно й логічно висловлювати свої думки українською мовою відповідно до особливостей наукового стилю.

Курс	5	
Семестр	1, 2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	практичні	80
Самостійна робота		70
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Українська мова; Фахова українська мова як іноземна. Основи комунікації; Українська мова (за професійним спрямуванням) для іноземців	усі

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Лінгвістична	Знати правила функціонування української мови як іноземної, використовувати їх у мовленнєво-мисленнєвій діяльності
Інформаційна	Уміти самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її

Ціннісно-сміслова	Формувати ціннісні орієнтири магістрів, уміти обирати цільові та значеннєві установки, приймати рішення
Комунікативна	Володіти основами наукової мови, засобами її вираження для взаємодії з оточенням, окремими людьми та подіями; уміти презентувати себе, укласти документи, тексти наукового стилю, вести дискусію тощо
Професійна	Оволодівати системою професійних особистісних якостей та знань

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Наукова мова як комунікативний феномен

Тема 1. Специфіка наукового стилю

1.1. Предмет, мета, завдання навчальної дисципліни.

1.2. Характер і найважливіші риси писемної форми наукового стилю.

1.3. Різновиди наукового стилю: власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний, науково-інформативний, науково-довідковий, науково-технічний, науково-діловий, науково-публіцистичний та їх жанри.

1.4. Лексичні засоби наукового стилю.

Тема 2. Термінологія як система

2.1. Сутність і визначення поняття «термін».

2.2. Найважливіші вимоги до термінології наукового тексту.

2.3. Сучасна економічна та науково-технічна термінологія.

Тема 3. Загальна структура й композиція наукового тексту

3.1. Текст як комунікативна одиниця.

3.2. Культура читання наукового тексту.

3.3. Властивості й структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів.

3.4. Композиція писемного наукового тексту.

Тема 4. Етапи роботи з науковим текстом

4.1. Переклад наукового тексту. Перекладність/неперекладність термінів. Комп'ютерний переклад.

4.2. Рубрикування тексту. Використання скорочень, абревіатур у наукових текстах.

4.3. Загальні правила цитування. Оформлення покликань на використану літературу, списку джерел, додатків.

4.4. Редагування наукових текстів. Типові помилки в науковому мовленні.

Тема 5. Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела

5.1. Конспектування друкованого джерела наукової інформації.

5.2. Реферування наукового джерела.

5.3. Анотування наукового джерела. Лексико-граматичні засоби для складання анотації наукової статті. Уникнення типових помилок при складанні анотації.

5.4. Наукова стаття як самостійний науковий твір.

5.5. Наукова рецензія. Підготовчий етап до рецензування. Основні вимоги до рецензії наукового джерела.

5.6. Науковий відгук.

Змістовий модуль 2.

Культура усного наукового мовлення

Тема 6. Лексикографічна компетентність як показник мовної культури науковця.

6.1. Лексикографія як наука про словники.

6.2. Основні компоненти лексикографічної компетентності. Види словників. Структура словника та словникової статті.

6.3. Типи лексикографічних джерел. Огляд сучасних економічних словників.

6.4. Основні засади користування словниками. Уміння знайти потрібну інформацію. Світова практика укладання словників та досягнення в цій галузі.

Тема 7. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника.

7.1. Основні аспекти культури наукового мовлення.

7.2. Мовна особистість доповідача.

7.3. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу.

7.4. Електронна презентація наукового виступу.

Тема 8. Комунікація як процес обміну науковою інформацією.

8.1. Комунікативна стратегія, комунікативна тактика.

8.2. Мовні засоби реалізації комунікативного наміру.

8.3. Основні форми апробації отриманих наукових результатів (наукова конференція, науковий діалог, дискусія, наукова суперечка).

8.4. Мовний етикет науки.

Тема 9. Наукові тексти як результат магістерської науково-дослідницької праці.

9.1. Магістерська робота як форма репрезентації наукового тексту. Вимоги до написання магістерської роботи.

9.2. Послідовність виконання магістерського дослідження.

9.3. Композиція магістерської дипломної роботи.

9.4. Апробація та публічний захист результатів науково-дослідницької праці.

9.5. Стилiстичні вимоги до оформлення тексту магістерського дослідження.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей (лінгвістичної, ціннісно-сислової, інформаційної, комунікативної, професійної) у магістрів враховує роботу на практичних заняттях, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у магістрів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи охоплюють:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться у формі письмової роботи і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Поточне оцінювання знань магістрів проводиться під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді комунікативних ситуацій, виконанні вправ, обговоренні питань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступу в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку проблемних питань; уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на окреме проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи магістрів, є: повнота й ґрунтовність знань, рівень мислення,

уміння систематизувати знання за окремими темами, уміння робити висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Магістра слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Практичні заняття	Презентація	Тестування	Експрес-опитування	Письмова контрольна робота	Усього
I семестр								
Змістовий модуль 1	Тема 1	1 тиждень	2,5					
		2 тиждень	2,5					
		3 тиждень	2,5			2		
		4 тиждень	2,5	2				
	Тема 2	5 тиждень	2,5			2		
		6 тиждень	2,5		3			
	Тема 3	7 тиждень	2,5					
		8 тиждень	2,5			2		
		9 тиждень	2,5				5	
	Тема 4	10 тиждень	2,5					
		11 тиждень	2,5			2		
		12 тиждень	2,5		3			
	Тема 5	13 тиждень	2,5					
		14 тиждень	2,5			2		
		15 тиждень	2,5	2				
		16 тиждень	2,5				5	
Залік								30
Усього			40	4	6	10	10	100
II семестр								
Змістовий модуль 2	Тема 6	1 тиждень	2,5					
		2 тиждень	2,5					
		3 тиждень	2,5			2		
		4 тиждень	2,5		3			
	Тема 7	5 тиждень	2,5					
		6 тиждень	2,5			2		
		7 тиждень	2,5	2				
		8 тиждень	2,5				5	

	Тема 8	9 тиждень	2,5					
		10 тиждень	2,5	2				
		11 тиждень	2,5			2		
		12 тиждень	2,5		3			
	Тема 9	13 тиждень	2,5					
		14 тиждень	2,5	2				
		15 тиждень	2,5			2		
		16 тиждень	2,5				5	
Залік							30	
Усього			40	6	6	8	10	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Практичний курс з української мови для студентів-іноземців : навч.-практ. посібн. / Г. Г. Гайдамака, Л. С. Данкіна, О. С. Черемська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 140 с.
2. Практичні та контрольні завдання з навчальної дисципліни "Українська мова" для студентів-іноземців усіх напрямів підготовки всіх форм навчання / укл. О. С. Черемська, Г. Г. Гайдамака. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 68 с.
3. Професійно орієнтовані тексти для студентів-іноземців денної форми навчання / укл. Г. Г. Гайдамака, І. Ю. Підгородецька. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 72 с.
4. Російсько-український словник сталих науково-технічних та економічних зворотів / укл. О. С. Черемська, Г. Г. Гайдамака ; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. В. С. Пономаренка. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 152 с.
5. Російсько-український розмовник для іноземних студентів / укл. О. С. Черемська, І. М. Шелепкина. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 64 с.
6. Тексти та завдання з наукового стилю мови з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для іноземних студентів усіх

напрямів підготовки всіх форм навчання / уклад. О. С. Черемська, І. М. Шелепкова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 56 с.

7. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчально-практичний посібник для іноземних студентів усіх напрямів підготовки / О. С. Черемська, В. Г. Сухенко, Н. М. Карікова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 190 с.

8. Черемська О.С. Основи творення наукового тексту. Конспект лекцій для студентів IV курсу всіх спеціальностей усіх форм навчання / О. С. Черемська. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 56 с.

9. Черемська О. С. Українська мова : навч. посібн. для іноземних студентів далекого зарубіжжя / О. С. Черемська, Л. С. Данкіна. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 176 с.

Додаткова

10. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2003. – 896 с.

11. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2007. – 1 736 с.

12. Гайдамака Г. Г. Збірник завдань з фонетики української мови для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання / Г. Г. Гайдамака. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 50 с.

13. Основи наукового мовлення : навч.-метод. посібн. / уклад. Т. В. Симоненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2005. – 80 с.

14. Російсько-український словник наукової термінології : У 3-х кн. Кн. 1. Суспільні науки / Й. Ф. Андерш, С. А. Воробйова, М. В. Кравченко та ін. – К. : Наукова думка, 1994. – 600 с.

15. Словник іншомовних слів / уклад.: Л. О. Пустовіт, О. І. Скопенко, Г. М. Сюта та ін. – К. : Вид. "Довіра"; УНВЦ "Рідна мова", 2000. – 1018 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Навчальний українсько-російсько-туркменський словник для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання / укл. О. С. Черемська, Г. Г. Гайдамака. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 112 с. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>

17. Російсько-українсько-турецький розмовник [Текст] : для іноземних студ. усіх напрямів підготовки денної форми навчання / укл.: О. С. Черемська, Л. П. Петрова Озель, І. М. Шелепкова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 107 с. – URL: [repository.hneu.edu.ua › bitstream](http://repository.hneu.edu.ua/bitstream)